

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/I. Vse pošiljatve je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko političko glasilo UJU. - Poverjeništvu Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna šte. 1 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglese in reklamne notice vsih vrst je plačati po Din 2/50 od petit vrste. Inserterni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Za etične, kulturne in socialne vrednote naše organizacije.

»Gospodin Ministar je saslusao Izvršni Odbor UJU pažljivo naročito o predstavci v pogledu zaštite učitelja od partijskog uticaja na postavljanje, premeštanje, odpuštanje učitelja... On je nalazio da bi partijska intervencija bila svedena na minimum kad je sami učitelji nebi tražili.«

Odgovor ministra prosvete dr. Korošca izvršnemu odboru UJU dne 11. septembra 1924.

Tem teža je ta izjava, ker jo je dr. Korošec izrekel o lastnih političkih pristaših-učiteljih, ki so sodelovali pri premeštanju učiteljskih za dobe njegovega prosvetnega ministrovstva.

Na naši pokrajinski skupščini v Šoštanju je padel očitek, »da učitelji učitelje premeščajo« — »da učiteljski politični klubi premeščajo in preganjajo učiteljstvo.«

A tudi v zadnjem času je padel (še nedokazan) očitek, da so učiteji sodelovali pri partizanski gonji za odstranitev oblastnega šolskega nadzornika, vzete ga iz naših vrst.

Prvi slučaj se nanaša na dobo klerikalnega prosvetnega režima, drugi na dobo demokratskega režima in tretji na dobo radikalnega prosvetnega režima, pod vplivi ostalih političkih frakcij in strank pri nas. Vsi so torej že bili na vrsti, da pokažejo svojo tozadevno vrednost.

Na zborovanju okrajnega učiteljskega društva za ljubljansko okolico je bila stavljena interpelacija: kaj je organizacija storila proti vmešavanju lajkov v učiteljska imenovanja?

Odgovor ni težak: da moramo namreč najprej zdraviti bočno telo pri sebi!

Oni so krivi, ki se s pomočjo strank poslužujejo lajškega vpilva in tako sami omogočijo in dajo priliko za lajški vpliv na naša imenovanja in istočasno na gaženje občil ugotovljenih objektivnih principov, ki naj bi veljali pri nameščanjih.

Na povzdigo etičnih in moralnih vrednot naših organizacij in s tem našega stanju moramo polagati večjo važnost; predvsem pa nam je treba pobijati tudi materialistiški nazor o nalogah in pomenu naše organizacije in istočasno dvigniti njene etične, kulturne in socialne vrednote.

Materialistiški nazor namreč, kakor da bi bila organizacija v prvi vrsti za pridobivanje službenih mest in za intervencije v osebno pravnih in materialnih zadevah tu; ta nazor namreč, ki se je in se še razvija na škodo razvoja kulturnih in socialnih vrednot organizacije.

Tudi organizacija ni le za nameščanja tu, to je treba enkrat jasno povedati. Čimda ji bo organizacija in njeni funkcijonarji oddaljeni od aktivnega sodelovanja pri nameščanjih, tem lažje se bo borila proti gaženju občil vsem skupnih interesov in principov, ki naj veljajo pri nameščanju; tem lažje bo zagovar-

ja a zakonito stališče in se borila proti onim, ki ga gazijo in postopajo pristrano.

Ze na pokrajinski skupščini na Bledu leta 1922 sem pövdarjal, da naša organizacija ne sme postati zatočišče za to ali ono službo, tudi ne sme postati izliv pritožb osebnega značaja gēde po edinih nameščanij in personalnih zadev; da je treba tudi v tem oziru postaviti nam samim neko moralno in enotno mero za vse ter s strani organizacije varovati le splošne, vsem skupne, občne interese in principe, ki jih ugotovi organizacija za nameščanja in reševanje personalnih zadev. Boriti se mora, da bodo oni, ki odločajo, spoštovali te principe. Organizacija ne sme postati zatočišče za zadeve osebnega značaja, kar bi jo odvajalo od pravega njenega namena.

Naši organizaciji je treba dati trdne in vzvišene potranje vsebine, t. j. moralno-etične, kulturne in socialne, ki jo bo obvarovala pred vsemi pretresljaji dnevnih dogodkov.

Moralno-etične v tej smeri, da bomo konsekvēntno pobijali materialistični nazor in pojme članstva o pomenu in nalogah organizacije; da organizacija ni le zaradi personalnih dobrin tu, ki jih naj izvohuje svojim članom pri kompetencah (boljša mesta) in za intervencije v osebno-materialnih zadevah in koristih (za hitrejše rešitev prošni in vlog). Moralno-etične vrednosti organizacije pa tudi v tej smeri, da dvignemo v družabnem in društvenem življenju čut dostojne kritike in parlamentarnih običajev ter medsebojnega spoštovanja, brez demagoštva, kar bo onemogočilo, da bi nastopal in deloval v javnosti stanovski tovariš proti stanovskemu tovarišu iz strankarsko političkih in osebnih ozirov.

Kulturne vrednote organizacije naj se pa zrcalijo v tem, da bo organizacija stremela za kulturnimi, mesto za političnimi dobrinami; za poglobljanjem članstva v kulturne vrednote in prosvetno delo; za kulturno-prosvetnim pravcem pri delu, mesto za političnim; za programatičnim dviganjem kulturnih vrednot in ustvarjanj kulturnih dobrin in ne stremeti zgolj za taktičnimi uspehi brez istočasnega ustvarjanja trdne kulturne baze, na kateri naj dobe priborjeni uspehi svojo trajnost in organizacija svojo stabilnost, tudi če ji radi dnevnega položaja ne bo mogoče doseči v kakem vprašanju uspeha.

Socialna vrednota organizacije pa naj temelji v tem, da bo njeno članstvo in ona reprezentantinja, ustvariteljica in predstaviteljica struje moderne jugoslovenskega šolstva in reformističnega pokreta notranje šolskega in občne javnega jugoslovenskega vzgojstva.

Le na teh temeljih bo močna naša organizacija in v tem je njena bodočnost.

Ivan Dimnik.

Gibanje učiteljstva in prosvete v drugih državah.

Iz Čehoslovaške.

—Čh Ljudsko predavanje s skioptičnimi slikami češkega učiteljstva. Učiteljski »Centralna založba« (»Ustřední nakladatelství«) je izdala obsežen projspekt, v katerem je objavljenih 148 projekcijskih skioptičnih ljudskih predavanj. Češko učiteljstvo vrši važno kulturno prosvetno delo s temj predavanji med narodom in je na podjetje, ki ga je ustanovilo z lastnimi sredstvi, ponosno. Omenjeno število predavanj reprezentira okrog 30.000 diapozitivov. Projspekt »Projekční zpravodaj« č. 1 pošilja založba zastoj.

—Čh Nameščanje okrajnih šolskih nadzornikov na Češkem. Letos v juniju je ministrstvo izdalo naredbo, ki nanovo urejuje imenovanje in nameščanje okrajnih šolskih nadzornikov. Imenovani morajo biti za nadzornike učitelji in profesorji, predvideni pri ministrtvu v seznamu sposobnih učiteljev kot nadzorniških kandidatov. Učitelji morajo imeti usposobenostni izpit za meščanske šole in 15 službenih let po takem izpitu na osnovni šoli. — Izjemoma morejo dobiti učitelji, ki se odlikujejo po svojem delu, dispēns od izpita za meščanske šole, a imeti morajo 20 službenih let po II. izpitu. Za sprejem med nadzorniške kan-

didate zahtevajo najmanj triletno zopredno prvovrstno kvalifikacijo.

—Čh. Ročno vzgojno delo na razstavi v Kromerihu. Poročilo, ki ga prinaša »Český Učitel« v 5. številki o ročnem vzgojevalnem delu na deželni razstavi v Kromerihu zasluži, da bi ga prinesel kak naš strokovni list v celoti. Iz njega bi ne povzei samo, kakšno bogastvo črpa lahko učenec za to delo tudi iz učnih predmetov samih, ampak bi izpovedili predvsem, da morajo biti take ustvaritve res le plodovi, zrasli iz notranjosti učenčeve, takorekoč organsko spojeni s psiho malih ustvariteljev, ne pa diktirani, brez zveze z doživljenjem učenčevim ali celo kopirani po vzorcih. Izvedeli bi, da so bili tam tudi izdelki, napravljeni po navodih, brez ozira na sredino, iz katere bi morali vzrasti, na zanimanje in starost učenčevu, oddaljeni od koncentracije. — Posebno pa še podčrtava, da so bili razstavljeni predmeti res izdelki učenčev in ne učitejev ozioroma starejših oseb.

—Čh Izenačenje učiteljskih plač z državnimi uradniki, redukcija razredov in hiperprodukcija učiteljskega naraščanja. Minister Marković je 25. septembra izčrpnno obravnaval z zastopniki deželnih centralnih učiteljskih društev narodnih šol na Češkem in Moravskem vprašanje plačilnega sistema. Zastopniki so izrazili tudi zahtevo, da bi paritetni zakon iz l. 1919. ne bil odpravljen in da bi se novi plačilni sistem dal aplicirati na učiteljstvo v polnem obsegu kakor velja za uradnike z enakovredno izobrazbo. Zastopniki so ministru tudi deklarirali stališče učiteljstva z ozirom na redukcijo razredov in restrikcijo učiteljstva ter glede nenameščene učiteljskega naraščanja, čegar katastrofalno stanje zahteva izboljšanja, predvsem, da bi naj bilo učiteljstvo s polnimi leti restringirano, ako ne vložil do konca oktobra prošnje za upokožitev.

Iz Rusije.

DRAGO HUDE:

SOLSKI ZAKON V RUSIJ.

(Konec.)

Princip vsega ruskega šolskega zakona je ta, da se stavi vsa šola v službo boljševizma, zato pa je že v naprej po-

Pri bratih Hrvatih v Karlovcu.

(7. 5. 1925. — 3. 10. 1925.)

Radostni spomini na 7. maj 1925., ko se je vršila v Metliki prva bratska skupščina Belokranjskega učiteljskega društva z brati Hrvati, so nas vzpodbujali i k sklepu, da ne štedimo truda ne žrtev in se korporativno odkozovemo bratskemu povabilu učiteljskega društva za grad Karlovac in okolico na njihovo pro-savo v Karlovcu. Pa tudi stanovska zaveš nam je vevala, da tako velepomembni dan za razvoj naše stanovske organizacije še posebej poveljčamo z našim obiskom na proslavi petdesletnega obstoja bratskega Karlovačkoga učiteljskega društva.

V zgodnjih jutranjih urah se je zbiralo v soboto 3. oktobra t. l. Belokranjsko učiteljstvo na postajah in z veseljem pohitelo v krog bratov, onkraj Kolpe. V vozovih je donela pesem radosti in veselja, kar je značilo izvanredno radostno razpoloženje tovarišev. Radosten smeh je bilo opaziti na licih vseh, z neba nas je pozdravilo jutranje solnce. a naša Kolpa je objavljala bregove jugoslovenske zemlje. Razpoloženje se je stopnjevalo, ko so na postajah začeli vstopati bratje in sestre iz karlovačke okolice.

Na karlovački postaji so nas sprejeli karlovački tovariši in tovarišice. Imenom domačega društva nas je pozdravil tovariš Dane Katič, ki je v svojem govoru izražal veseje, da je sedaj rešeno

kopan vsak njen razvoj. Sovietska reforma je šolo spremenila v strogo politično razredno šolo. Ta šola bo vzgojevala predvsem boljševike, nestroneže in ekstremiste, kajti že v prvem razredu se mora upejati samouprava v tem smislu ter se morajo ustanavljati otroške organizacije, da se otroci priučē »proletarske zavesti«.

S tem zakonom so na najbolj prizadeti naši ruski tovariši, katerim je popolnoma odvzeta svoboda učne metode. Razmah učiteljeve individualnosti, ki prinese največ uspehov pri pouku, je zadušen, ker se učitelju ves metodni postopek natančno predpiše. Učiteljevo delo je s tem mehanizirano in tedaj degradirano na stopnjo prostega rokodelstva.

Vse težišče šole so s tem zakonom dali sovjeti v roke otrokom, ker z njihovo »samoupravo« in sodelovanjem v šolskem svetu se razvijajo v njih nagoni in politične strasti ki najmanj poznajo discipline. Pri vsej vzgoji pa so prepovedane še vse kazni. Slovenski pregovor: Šiba novo mašo poje,« ni prišel pri boljševikih do veljave. Učiteljem so izvili vse orožje do otrok

Vsled tega zakona se bodo razvile v Rusiji koosalne posledice, ki bodo narodu več škodovala kot komunističen preobrat in padec carstva. Že sedaj se opazuje pogreški take šole kar vidimo iz boljševiškega časopisa moskovske »Pravde«, ki poroča: »Politična nepismenost je pregnana iz moskovskih šol. 8 do 12-letni otroci boljševici poznajo sovjetsko ustavo in zgodovino revolucije, nego stari bradati kmetje. Stano narašča število članov »Zveze komunistične mladine« in takozvanih pionirjev (skavtov). Žalibog pa se obnem pri šolski deci pojavlja slabokrvnost in njene posledice srčne napake, revobol omotica in slabopspanje. To je čudno, ker istočasno posebno skrbijo šolska vodstva za sport mladine. Zdravniki so ugotovili, da je vzrok skrajne zdelanosti otrok njih politično udeleževanje — krožki, prazniki, zborovanja. Število živčno bolnih otrok znaša danes 39%, 42% moskovske dece trpi na slabokrvnosti 36% pa na srčnih napaki

Rusija bo še e po letih spoznala kvar svoje sedanje krive vzgoje...

vprašanje umetno postavljenih mej ter zahvaljeval navzoče na tako obilni udeležbi. Pozdravi je posebej predstavite-lja poverjeništvu Ljubljana in zastopnike novomeškega učiteljskega društva. Želej je, naj bi bil ta dan korak naprej v prosep naše medsebojne bratske vzajemnosti. Odgovoril mu je predsednik belokranjskega učiteljskega društva tov. Barle, se zahvalil za pristrčni sprejem in čestita družstvu na izrednem jubileju.

Po kratkem oddihu so nas tovariši vodili po mestu, nam razkazali žensko osnovno šolo, vadmico, obrtno-nadaljevalno šolo, učiteljšče in kopašča na Korani. Že pred 10. uro smo se zbirali v mestni posvetovalnici k slavnostnemu zborovanju. Dvorana je imela res slavnostno lice. Saj je bila v njej zbrana vsa elita grada Karlovac in poleg starih sivih učiteljev-voditejev organizacije, pa do najmlajših nadežnih učiteljskih kandidatov in kandidatinj, z eno besedo res prava vojska miru.

Slavnostno zborovanje je otvoril predsednik učiteljskega društva za grad Karlovac i okolico, tov. Lazar Bordoški, srez. prosvetni referent v Karlovcu. V svojem govoru je povdarjal: pomembnost svečanosti, velike šolnike Hrvate, ki so uspešno delovali v tem društvu. Z vznešenimi besedami se je spomnil Njegovoga Ve., kralja Aleksandra I., ki mu je skupščina odposlala brzozjavne po-

Naročajte vse šolske potrebščine in knjige v Učiteljski knjigarni.